

Forfatter: Hertz, Henrik

Titel: Retouren fra Paradis

Citation: Hertz, Henrik: "Retouren fra Paradis", i Hertz, Henrik: *Digte fra forskellige Perioder, 1.-4. Deel.*, udg. af Tredie Deel. , 1851-62., s. 11. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-hertz11_lev-shoot-workid54950.pdf (tilgået 17. maj 2021)

Anvendt udgave: Digte fra forskellige Perioder, 1.-4. Deel.

Retouren fra Paradis.

Riimbrev-Convolut fra Knud Sjællandsfar til Prof. J. L. Heiberg.

☒ Forlad mig, stille Værn om danske Muser,
Jeg i din Kreds end tænker mig en Ven.
Baggesen.

Paradis den 1ste November 1830.
Endskjønndt Du sikkert undres over
At faae et Riimbrev sendt fra En,
Der efter Din Formening sover
I Jordens Skjød saa haardt som Steen;
Endskjønndt Du vist, min Heiberg, tænker,
At Sangeren, hvis Harpe klang
For Danmarks Gratier engang,
Har brudt for evigt alle Lænker,
Ham bandt til Scenen for hans Sang;
Endskjønndt jeg mærker, at om Munden
Et Smiil Dig spiller med lidt Spot,
Lidt Tvivl, lidt Undren, og paa Bunden
Af Alt Nysgjerrighed igrunden
12 (Et Smiil, der tidt har klædt Dig godt) -
Og skjønndt jeg forudseer, der strømmer
Fra Smilets Sæde, Munden, frem
Et Flud af Spørgsmaal: »Men fra Hvem?
»Og paa hvad Maade? Mon jeg drømmer?
»Og er jeg fuldt ved mine Fem?
»Mon han, hvis altfor ømme Hjerte
»Paa Jordan aldrig ret fandt Ro,
»Ei heller fandt i Aanders Bo
»En Balsom for den kjæln Smerte,
»Den Vemod, han i Brystet næerte,
»Selv naar det syntes, at han loe?
»Mon han, Selines, Emmas Sanger,
»De danske Huldgudinders Præst,
»Der sidder Wessels Side næst,
»Imens hans Navn ved Evalds pranger,
»Mon han for Alvor som Gjenganger
»Vil give Roller her som Gjæst?
»Knud Sjællandsfar, hvis bedste, største
»Belønning, Stolthed og hvis Roes
»Var den, at kaldes dansk Matros
»Og blandt Matroserne den første -
»Knud Sjællandsfar, hvis lække Skude
»Gik under i et vundet Slag,
»Imens man hørte ham at tude,
»Som Hviin imellem Stormens Brag,
13 »For Juttas og det danske Flag
»Et Hurra høit, skjønndt Alt var ude -
»Knud, gamle Søllings Kammerat,
»Der blev forfulgt, fordømt og hadet,
»Fordi han tog fra Munden Bladet
»I en forgjort poetisk Stat -
»Han, der beværtet' sine Gjæster
»Med Lunets Sødme, Sprogets Pragt,
»Med Melodiens Rhythme-Tact,
»Og under sine Høitids Fester
»Paa Smagens Volde selv holdt Vagt -
»Han, hvem man dadled', at han skjemted'
»For stærkt for det for svage Syn,
»Mod hvem man raabte Brand og klemted'
»Ved Blusset af hans Øies Lyn -

»Han, der i Smagens Slotsbrands-Jammer
»Saa nedslaaet en forvildet Tylt
»Af Brandfolk frelse hver en Byldt,
»Imens vor Skat gik op i Flammer -
»Knud Sjællandsfar - jeg gaaer fra Sands
»Og Vid og Samling - paa hvis Kiste
»Den danske Smag, den engang priste,
»Men nu i pure Dynd forliste,
»Har glemt at lægge ned en Krands,
»Skjøndt daglig ved hans Bord den spiste -
»Knud skriver Breve? og paa Vers?
14 »Han er jo død; hans Død for Pokker
»Var dengang ingen Digter-Skjerts.
»Man ringed ved hans Grav med Klokker;
»Man skjendtes i mit Flyveblad,
»I Dagen, i Adresse-Avisen,
»- Og Gud skal vide, hvor - om Prisen
»Og Værdet af det gamle Had.
»- Men, hvis han nu er død, hvorledes
»Kan han da skrive til mig? Mon
»Den Kampplads, hvor saa bittert stredes,
»End binder Sangeren en Stund?
»Kanskee det ei er ham, men kun
»En Flok Epistler - fordum skrevne -
»Der er fra Skyggelandet drevne
»For her at trykkes med iblandt
»De ældre Søstre, som man fandt -
»- Kan Breve gaae igjen? - Min Skaber,
»Min Gud og Fader, hjælp! jeg taber
»Den sidste Smule Vid, min Sandt!«
Som sagt, min Heiberg, skjøndt jeg næsten
(I Qvalitet af død Person
Og Borger-Capitain forresten
I Aanders lyse Region)
Med Vished veed, at tusind slige
Forundrings-Udraab ville stige
Iveiret fra Din Munds Makron -
15 (Der gives bittre, gives søde
Makroner; paa Din Autor-Mund,
Jeg veed, man kan paa begge støde)
- Og skjøndt jeg vist af Hjertens Grund
Besvarer Alt hvad Du vil vide,
Jeg nødes rigtigt til, itide
At fatte mig lidt kort og but
I denne Riimbrev-Convolut,
Idet jeg beder Dig at hente
Af indeni forvarte Brev
Den Underretning, som jeg skrev,
Og som Du allenfals tør vente.
Kun een Omstændighed jeg vil
Berøre strax: den Art og Maade,
Hvorpaa mit Brev er kommet til
Dit Logement; en dunkel Gaade,
Du aldrig uden Hjælp kan raade.
Og denne Sag, Du vide maa,
Forholder sig omtrent som saa:
I Paradis - ja, jeg formoder,
Du veed, at Stedet, hvor jeg boer,
Er midt blandt Evighedens Kloder,
I Hovedstaden nemlig, hvor
Et tæt af Aander vævet Flor
Adskiller os fra Dybets Floder -
16 I Paradis, som sagt, min Broder,
Er Eet og Alt naturligviis
Langt over min og Alles Priis;
Det er et sandt . . . et Paradis!

En Mesterlighed uden Ende,
En endeløs Fuldendthed, der
Gaaer over alt Begreb hos Jer.
Og dog med alt det kan det hænde,
At Eet og Andet mangler her,
Saavidt som jeg kan see og kjende.
Som nu Befordringsvæsnet - ja!
Betræffende den indenlandske
Den overgaaer endog den franske.
Thi vi befordre selv os fra
Det Sted, vi er paa, til et andet
Blot ved et Tankelyn, et Blik.
Vi fare tusind Miil paa Landet,
Vi sætte tvers igjennem Vandet
Ved, naar det kommer høit, et Nik.
Hvad egentlig forstaaes ved Vei,
Distance, Frastand, veed vi ei.
Vi kjende nemlig i en Sum
Aldeles ei til Tid og Rum.
Hvor har vi Tid, paa Tid at tænke,
Mens Evigheden sluger Alt?
Og hvor kan Den af Rummets Lænke
17

☒ Generes, i hvis Lod det faldt,
At boe i det uendelige
Ideens grændseløse Rige?

☒ Det er utroligt, hvilken Trøst
Og hvilket uskateerligt Gode
Slig Høren op af Tidens Røst
Er netop for en Mand, hvis Lyst,
Ja, paa en Maade, hvis Methode
Var den, i sin Begeistrings Ruus
At holde slet med Tiden Huus.

☒ Det er utroligt, hvilken Lykke
Slig Bryden ned af Rummets Væg
Bereder Den, hvis Hoved-Nykke,
Imens han ragede sit Skjæg
Blandt Jordens Mennesker og Qvæg,
Har altid været den, at ile
Fra Sted til Sted foruden Hvile.

☒ Som sagt, et uskateerligt Held!
Hvad er Befordring paa Chausseer,
Ja, selv med Damp paa Jern-Alleer,
Ja hvad, tiltrods for Hr. Brunel,
En Fart paa Tunnel under Themsen

18

☒ Mod Sjælens Flugt ved Øiets Blink!
Og, hvad paa Schweitzerbjerget Gemsen
Mod Hurtigheden af et Vink?

☒ Forsaavidt, er min sande Mening,
I Paradis er Alting godt
Og grumme mageligt - naar blot
Der var en Smule meer Forening
Med det, vi skiltes fra engang,
Med Hensyn hertil mindre Tvang
Og, som et Middel mod vor Trang,
Et udenlandsk Departement.

☒ Forbindelsen imellem Eders
(Den lille Jords) og andre Steders

Bekjendte Markeder og os
Er, vor Lyksalighed tiltrods,
Saa godt som nul og nix igrunden;
Til dato har jeg ingen funden.
En reguleret Postgang - ak!
En banet Vei - jo, mangetak!
Nei, det er usselt, Herre Broder,
For En, der styret ud med Vid,
Tilfreds ei med det blotte Foder,
Lidt Skridt vil holde med sin Tid.

19

⌘ Naar vi vil hente Nyt fra Eder,
Saa maa vi tye til Leiligheder.
Men slige gives der kun faa.
Den evige, berømte Jøde,
Der fordum var saa god at gaae
Med Breve fra mig til min søde
Udkaarne Muse - før jeg døde,
Min Patroness' herovenpaa -
Og Svaret til mig expedere,
Ham see vi næsten aldrig mere.

⌘ Men derimod i dennes Sted
En Leilighed for Tiden haves,
Hvis Lige forhen aldrig gaves;
En Leilighed, min Bro'er, hvorved
Vi kan fra Eder Breve vente
Og Bøger og Aviser med
Og Bud fra Venner og Bekjendte;
Ja, hvad der her er rart, igjen
Kan skrive til en jordisk Ven.
Thi disse Leiligheder tage
Som oftest med Retour tilbage.

⌘ For at du kan forstaae mig, vil
Jeg nævne, hvad jeg sigter til.

20

⌘ Du veed, det er bekjendt, de franske,
Italienske, svenske, spanske,
De russisk-polske, de tartariske,
De cultiveerte, de barbariske,
Men, uden Spørgsmaal, at især
De tydske Recensenters Hær
Ei blot forstaae til Punkt og Prikke
At rive ned og at slaae Vrag
Paa Det, der efter deres Smag
Er jammerligt og duer ikke,
(Skjøndt Tingen tidt kan deri stikke,
Det seiler under eget Flag)
Men at de ogsaa, naar Poeten,
Der tales om, endskjøndt en Pjalt,
Har spist af deres Brød og Salt,
Kan støde grausamt i Trompeten.

⌘ Hvor mange Skriblere har ei
Ved slige Recensenters frække
Trompetertusch forstaaet at vække,
Gud veed, paa hvilken smudsig Vei,
Et Slags Opmærksomhed for Tiden,
Som man har spottet over siden.
Selv i det lille Kjøbenhavn
Man har for ikke langt tilbage

21

☒ Kaldt Folk Poeter uden Mage,
Som Ingen kjender nu af Navn.

☒ Men, Herre Broder, vi herovre,
Hvis ubestukne Skjønheds-Sands
Ei blændes af den laante Glands,
Poeterne fra Dan og Dovre,
Og Frankrigs, Tydsklands, Engellands,
Fik spredet om en falmet Krands,
Vi sende slige Halvpoeter,
Der komme til os med et Læs
Attester fra Critikens Gjæs
Og banke paa hos Sancte Peter,
Tilbage med Protest til Jer.
Heroppe kort examineerte
De blive glatvæk rejceerte.

☒ Og seer Du, her, min Heiberg, er
Den Leilighed, jeg før har nævnet,
Det medium, der blev mig levnet,
Hvorved jeg ei alene kan
Erholde Bud fra dem, jeg kjender,
Men finder ogsaa En, der vender
Tilbage til det elskte Land
Og tager Brevet med, jeg sender, -

22

☒ En Leilighed, man ret beqvemt
Med Paradisets lyse Ho'der
(Hos os i Vittighed og Skjemt
Hvad Folk hos Eder i Nyboder)
Kan give Navnet af en puur
Phantastisk, ellevilter rendende,
Belæsset, da vi fik den sendende,
Men nu poetisk let Retour,
Æsthetisk tom tilbagevendende.

☒ Vel seer jeg atter om Din Mund
Vibrerende hiint underlige
Sarkastisk-egne Smil at stige,
Der skjuler Skalken paa sin Bund
Og synes mig med Undren sige:
»Hvorledes skal jeg det forstaae,
»Min kjære Knud, mon de, der stødes
»Fra Paradis og sagtens maae
»Etsteds spadserer hen, hvor Faa,
»Der ikke netop dertil nødes?
»Kan faae isinde hen at gaae,
»Vil der med Dine Venner mødes?
»Med Dine Venner? - Men med hvem?
»Mon, for at tale reent af Posen,
»Fordømte regnes med blandt dem?«

23

☒ Jeg fatter, Kjære, retvel Skosen.
Men troer Du virkeligt, at vi
Fordømme dem, der som Poeter,
Skjøndt skikkelige Folk, fik Beter?

☒ Jeg mener tvertimod, fordi
Man skriver Digte, som en Bengel,
Man paa en sindig Prosa-Sti
Kan tee sig siden som en Engel.

☒ Jeg troer, at de, der sødt sov hen
Ifjor som Professions-Poeter,
Kan leve siden op igjen
I andre brave Qvaliteter.

☒ In summa, Broder, det er vist,
At Den, om hvis originale
Poemer ei er værdt at tale,
Kan vinde Palmeløv tilsidst
Om ei som andet, som - Copist.

☒ Og, hvorom Alting er, det baader
Kun lidet, at forkaste den
Blandt alle tænkelige Maader
Saa godt som eneste, Hr. Ven,

24

☒ Paa hvilken Breve kunne finde
En Vei fra os til Kjerteminde.

☒ Jeg stoler altsaa paa, Du troer
Mig uden videre, min Bro'er,
At først igaar er arriveret
En Digter her fra Jer (etsteds
Darauszen fra) og expederet
Til Paradisets Dommerkreds,
Hvor nu han bli'r examineret.
Ham venter jeg, og var tilfreds,
Han lykkelig var - rejiceret.

☒ Men det er vel paa Tid engang,
Min elskte Ludvig, at jeg standser,
Før Convoluten bli'er for lang.
Det er min gamle Feil: jeg sandser
Af Glæde neppe, naar jeg dandser
I Rhythermerækker under Sang.
Jeg er desuden vant at rutte
Med Evighedens Tid jeg har.
Naar jeg begynder en Passiar,
Saa kan jeg næsten aldrig slutte.
Men der er rigtigt noget i,

25 At Tiden, selv i Evigheden,
Og Brevpapiret, selv i Eden,
Bør bruges med Oeconomie,
Og at, hvis ogsaa jeg, der skriver,
Kan rutte med en Evighed,
Du selv, min Gode, neppe bliver
I Længden ret fornøiet med,
At Dig med Posten Breve sendes,
Der først i Evigheden endes.